

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Urmas Viilma
Eesti Kirikute Nõukogu
ekn@ekn.ee

Meie 12.02.2025 nr 2.2-10/25/507-1

Lp Lauri Läänemets
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Märgukiri

Pöördume Teie poole murega, mis seisneb kirikute, koguduste ja muude usuliste ühenduste poolt isikuandmete töötlemises, täpsemalt töötlemise õiguslikes alustes. Näib, et Eestis on see valdkond jäänud tähelepanuta ning vajalikke õigusmuudatusi ei ole sisse viidud.

Isikuandmete töötlemist reguleerib eelkõige isikuandmete kaitse üldmäärus (IKÜM), mille kohaselt on isikuandmeteks igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta¹. Isikuandmete töötlemine on isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum².

Isikuandmete töötlemisel tuleb lähtuda IKÜM-s sätestatud põhimõtetest. Üheks põhimõtteks on seaduslikkuse nõue, mis tähendab, et igasuguseks isikuandmete töötlemiseks peab esinema õiguslik alus (nt nõusolek, seadus, õigustatud huvi jne). Usuliste ühenduste puhul tuleb arvestada sellega, et usulised ühendused töötlevad eriliiki³ isikuandmeid ning sellistele isikuandmetele on üldmäärus kehtestanud rangemad nõuded. Üldjuhul kehtib eriliiki isikuandmete töötlemise keeld⁴, välja arvatud juhul kui esineb IKÜM artikli 9 lõikes 2 sätestatud erand. Järelikult saab usuliste ühenduste poolt andmete töötlemine toimuda ainult IKÜM artikli 6 koostoimes artikli 9 lõike 2 alustega.

Kirikute ja koguduste seadus isikuandmete töötlemist ei reguleeri. Seega siseriiklikult isikuandmete töötlemist usuliste ühenduste poolt reguleeritud ei ole, niisiis tuleb lähtuda IKÜM-ist.

Usuliste ühenduste puhul saab isikuandmete töötlemise aluseks olla IKÜM artikli 9 lõike 2 punkt a ehk nõusolek. Nõusoleku alusel isikuandmete töötlemise puhul tuleb arvestada, et sellele on

---

¹ IKÜM artikkel 4 p 1

² IKÜM artikkel 4 p 2

³ Isikuandmed on igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Eriliiki isikuandmed on muuhulgas andmed, millest ilmnevad usulised veendumused. Isiku nimi üksi ei kuulu küll eriliiki isikuandmete hulka, kuid kui sinna juurde kuulub ka teave isiku kuulumise kohta usulisse ühendusse või näiteks tema ristimise andmed, siis kogumis moodustavad need eriliigilised isikuandmed.

⁴ IKÜM art 9 lg 1

kehtestatud sisu ja vorminõuded⁵, mida usuline ühendus kui isikuandmete vastutav töötaja peab järgima. Nõusolek peab olema selgesõnaline, vabatahtlik, konkreetne ja teadlik. Tuleb arvestada, et inimesel on õigus igal ajal oma nõusolek isikuandmete töötlemiseks tagasi võtta. Seega, juhul kui inimene ühel hetkel võtab oma nõusoleku tagasi ja taotleb seejuures ka kõikide oma isikuandmete kustutamist⁶, siis tuleb seda teha, kui seadusest ei tule alust nende jätkuvaks säilitamiseks. Kuna kirikute ja koguduste seadus ega näiteks ka arhiiviseadus sellist säilitamise kohustust ette ei näe, siis tulekski isikuandmed kustutada. Sellisel juhul hõlmab kustutamine kõiki usulise ühenduse nn andmekogusid, sh näiteks ristimise andmeid.

Teine võimalik õiguslik alus saaks olla IKÜM artikkel 9 lõike 2 punkt d, kuid see kehtib organisatsioonisisese andmetöötluse puhul, väljapoole organisatsiooni tohib andmeid jagada vaid inimese nõusolekul. Lisaks, nimetatud erandile tuginedes tuleb läbi viia õigustatud huvi analüüs, mille läbiviimisel tuleb kaaluda usulise ühenduse õigust andmeid töödelda vs inimese õigust otsustada oma isikuandmete töötlemise üle. Kuid ka sellisel juhul on inimesel õigus nõuda oma isikuandmete kustutamist ning tulemus on tõenäoliselt sama, mis nõusoleku puhul – usuühendustel tekib kohustus kustutada kõik kustutamist taotlenud inimese andmed.

Mööname, et antud juhul põrkuvad erinevad põhiõigused (usuvabadus vs õigus eraelu kaitsele) ja neid tulebki igal konkreetsel juhul eraldi analüüsida, kuid arvestades Euroopa Kohtu viimase aja praktikat, siis näib, et kui siseriiklikus õiguses ei ole eriregulatsiooni usuliste ühenduste poolsele isikuandmete töötlemisele kehtestatud, siis kaalub inimese õigus eraelu puutumatusle üle usulise ühenduse huvi andmeid säilitada ning usulisel ühendustel tuleb andmed kustutada.

Arvestades usuliste ühenduste pikaajalisi traditsioone ning ajaloolist ja kultuurilist väärtust, siis tuleks kaaluda usuühenduste poolt isikuandmete töötlemise reguleerimist seaduse tasandil vähemalt minimaalsel määral.

Kokkuvõttes teeb Andmekaitse Inspeksioon ettepaneku, et kirikute ja koguduste seadust tuleks täiendada ning luua siseriiklikult isikuandmete töötlemise õiguslik alus. Õiguslikus aluseks peab minimaalselt olema sätestatud andmete koosseis, töötlemise eesmärk ja säilitustähtaeg. Lisaks tuleks kaaluda arhiiviseaduse täiendamist, et vähemalt teatud kiriku nn andmekogud on arhiiviväärtuslikud.

Rõhutame veelkord, et kirikute, koguduste ja muude usuühenduste poolt kogutavad andmed võivad omada Eesti ajaloo ja kultuuri säilitamise seisukohast olulist väärtust, mistõttu tuleks nende säilitamine kindlasti seaduse tasandil esimesel võimalusel reguleerida. Vajadusel on Andmekaitse Inspeksioon valmis panustama regulatsiooni väljatöötamisse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

---

⁵ IKÜM artikkel 4 p 11, artikkel 7, põhjenduspunkt 32

⁶ IKÜM artikkel 17